

УДК 746.4.012

МУРАЛІСТСЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПІ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

ХУДЯКОВА Анастасія

Харківська державна академія дизайну і мистецтв, Харків, Україна
khudyakovaart@gmail.com

У тезах розкривається роль муралістського руху під час війни проти незалежної української держави, розпочатої РФ 24 лютого 2022 р. Важливу роль відіграє інформаційний фронт з його культурною складовою, яку представляють діячі мистецтва. Художники-муралісти ведуть свою інформаційну війну, привертаючи увагу світової спільноти до подій в Україні. Настінні розписи сьогодні відіграють роль не просто візитної картки міста, а й набувають потужної сили у піднесенні патріотичного духу громадян. З позиції змістового наповнення сучасних муралів простежується зростання кількості українських національних мотивів, а також батальних сюжетів про війну в Україні.

Ключові слова: Україна, Європа, муралістський рух, російсько-українська війна, українська тема, символіка.

ВСТУП

В сучасних реаліях військового вторгнення 24 лютого 2022 р. ЗС РФ на територію України зростає необхідність піднесення патріотичного духу українського суспільства для забезпечення надійного тилу українського війська на його шляху до перемоги. Важлива роль в цьому протистоянні покладається на монументальне мистецтво, що на вулицях українських міст мовою своїх художніх образів звертається безпосередньо до широких верств населення. Сучасний муралістський рух в Україні, до якого ще під час революції гідності у 2014 р. доєдналося чимало видатних представників цього мистецтва з різних країн світу, що вивело український монументалізм на новий рівень. В нинішній ситуації, коли український народ став світовим лідером у боротьбі з тиранією, українські муралісти, втілюючи у своїх творах ідеї незламності духу українського народу, демонструють не лише свою причетність до інформаційного фронту, а і притягують увагу іноземних колег до необхідності підтримки своїм мистецтвом права України на збереження своєї національної ідентичності.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Сьогодні, коли українські митці, пропускаючи через призму свого світовідчуття величезний пласт політичних, соціальних, національних, культурних та історичних подій, не можуть обійти увагою російсько-українську війну, розпочату 24 лютого 2022 р. Українські муралісти своїми творами звертаються до всього цивілізованого світу, змушуючи світову спільноту

замислитися і дізнатися більше про війну на території України, підтримати справедливую боротьбу українського народу проти військ РФ за право на збереження своєї національної ідентичності. Таким чином, для сучасного українського мистецтвознавства наразі є важливим дослідження тієї частини творчого доробку українських та зарубіжних художників-муралістів, чії твори стали першим відгуком на події, що відбулися в Україні після 24 лютого 2022 року.

Метою даного дослідження є аналіз стану сучасного монументального мистецтва в Україні, що набув характеру муралістського руху, показавши зміни, що відбулися з моменту вторгнення 24 лютого 2022 р. військ РФ на територію України та зв'язки з європейським муралізмом.

Мета зумовила наступні **завдання**:

1. Охарактеризувати суспільні контексти появи муралів, присвячених подіям після 24 лютого 2022 р. в Україні.

2. Проаналізувати твори сучасного муралізму, пов'язані з російською агресією, на українських та європейських теренах, з'ясувавши їхній символічний зміст.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

З моменту вторгнення регулярної армії РФ на територію незалежної України 24 лютого 2022 р. в нашій та в низці інших держав світу відбулося надзвичайно швидке переосмислення поняття «українське», що почало сприйматися як символ свободи, волі до перемоги, незламності духу та безмежної любові до свого народу, його культурних коренів. Площі міст по всьому світу заповнили українські прапори, на багатьох теле- та радіостанціях лунають заклики Президента України допомогти зупинити рашистську навалу, що загрожувє всьому світові, на стінах багатьох будинків в різних країнах з'явилися різноманітні за стилістикою розписи, які виконують свою важливу на сьогодні місію.

Після місяця війни в Україні український та французький художники відповідно Н. Кравцов та М. Бассорі намалювали в Парижі мурал — відсилку до знаменитої картини французького художника Е. Делакруа «Свобода, що веде народ на барикади» (1830 р.), який Н. Кравцов назвав «Хай живе український опір!» [1]. Також у Парижі митець Ж. Маллан створив стінопис під назвою «Україна в дії» (мовою оригіналу: «L'Ukraine en marche»). Зображення з'явилося на стіні приватного будинку на вулиці Бюо в Парижі. Дівчина у віночку, яка ступає по ворожих танках, сприймається глядачем як символ мужньої боротьби українського народу.

Польща на сьогодні є одним з основних європейських союзників України у війні проти РФ. Напевно, саме тому поляки спільно переживають та поділяють горе українського народу та його прагнення до перемоги. Польський діяч сучасного вуличного мистецтва у м. Познань місцевий творець вуличного мистецтва «Kawi» зобразив головнокомандувача ЗС РФ в ролі мерзенного Волан-де-Морта [2]. Зважаючи на позицію місцевого населення, які попри досить високу якість роботи, висловили власне негативне ставлення до «зла на паркані», автору довелось замалювати попередній твір та зобразити «останнього героя Європи» — Президента України В. Зеленського на тлі

декорацій Києва, поруч із Софійським собором та пам'ятником Б. Хмельницькому, напису «Вільна Україна» в образі сміливого Гаррі Поттера. Ця робота та її історія стали популярними. Митець закликав поляків жертвувати кошти на допомогу постраждалим від війни в Україні, а авторка «Гаррі Поттера» Дж. Роулінг написала, що дуже шкодує, що не може за допомогою магії звершити чудо, щоб негайно допомогти Україні.

У Празі, столиці Чехії, з'явився мурал із зображенням маленької дівчинки з сумними очима, яка під українським прапором ховається разом з казковими та мультиплікаційними героями. Автором став художник казахського походження Чеміс [3]. Своїм колористичним ладом цей твір втілює ідею про світле майбутнє та перемогу над злом волелюбного українського народу всупереч пережитому болу та страхів його малечі.

Зворушливий мурал прикрасив стіну й одного з будинків литовської столиці – м. Вільнюс. Відтворюючи підтримку України братнім литовським народом, художник зобразив воїна ЗСУ, який ніжно цілує дівчину. Зображення розмите, крізь нього проступають обриси українського Тризуба.

На відміну від зарубіжних митців, українським художникам в умовах воєнного стану знадобився якийсь час для адаптації до нових умов та реалій під постійним бомбардуванням ворожої авіації. Вже на початку квітня в Києві з'явився стінопис художника-мураліста О. Корбана із зображенням воїна ЗСУ, який зшиває дві частини українського прапора. На момент створення муралу неподалік відбувалися бої за звільнення міст Буча та Ірпінь Київської області [4].

Протягом березня в закарпатському місті Виноградів переселенкою з Харкова, яка є авторкою цих тез, створено мурал «Вільна та єдина Україна», аби підтримати патріотичний дух місцевого населення, представники якого задіяні у військовому протистоянні російській армії на території України. Наразі закінчується робота над стінописом, присвяченим окремому підрозділу 128-ої гірсько-штурмової закарпатської бригади ЗС України.

Разом з тим, в Луцьку 25 художників покрили патріотичними малюнками понад тисячу квадратних метрів одного з міських бомбосховищ. Участь у заході взяли як місцеві митці, так і художники-переселенці з різних міст України. До бомбосховища під час бомбардувань та повітряних тривог спускається велика кількість місцевих мешканців, а така ініціатива з боку представників художнього цеху слугує своєрідною арт-терапією для дорослих і дітей.

ВИСНОВКИ

З початком повномасштабного вторгнення армії РФ на територію України 24 лютого 2022 р., постійним бомбардуванням українських населених пунктів та знищенням в них інфраструктури все більш очевидніше окреслювалися наміри ворога, спрямовані на знищення українського народу як етносу та його культури. Перед українськими митцями, що влилися до інформаційного фронту, повстали нові завдання, аби своєю творчістю всіляко підтримати незламність духу українського народу в його боротьбі з агресором, привернути увагу світової громадськості до подій в Україні.

Дослідження показало, що муралістський рух в Україні в умовах запровадження воєнного стану у зв'язку з вторгненням армії РФ на українські землі набирає нових обертів, залучаючи зарубіжних майстрів вуличного мистецтва. На стінах будівель як в самій Україні, так і в європейських містах появляються твори сучасного муралізму. Розміщені на школах, житлових будинках, на бетонних парканах та бункерних сховищах тощо, вони присвячені незламності духу українського народу в його боротьбі за свою свободу і волю. Змістовне наповнення сучасних муралів в Україні і світі демонструє зростання кількості українських національних мотивів та батальних сюжетів про агресію РФ в Україні. Аналіз творів сучасного муралізму в Україні та європейських містах показав особливість їхнього символічного змісту, тісно пов'язаного з «українською ідеєю»: «Життя переможе смерть, а світло переможе темряву» (Президент України В. Зеленський).

ЛІТЕРАТУРА

1. Мурал на підтримку України". URL: <https://nv.ua/ukr/art/mural-na-pidtrimku-ukrajini-z-yavivsyu-u-parizhi-bilya-centru-pompidu-foto-50228284.html>
2. Poznań ma nowy mural: Voldemort z twarzą Putina. URL: https://epoznan.pl/news-news-126737-poznan_ma_nowy_mural_voldemort_z_twarza_putina
3. Мурал у Празі. URL: <https://tsn.ua/ru/ato/v-prage-poyavilsya-mural-s-devochkoy-kotoraya-pod-ukrainskim-flagom-pryachet-izvestnyh-skazochnyh-geroev-2013367.html>
4. На Оболоні з'явився незвичний мурал із українським прапором і військовим. URL: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/64417/>

KHUDIAKOVA A.

MURALIST MOVEMENT IN UKRAINE AND EUROPE DURING THE WAR IN UKRAINE

The theses reveal the role of the muralist movement during the war against the independent Ukrainian State launched by the Russian Federation on February 24, 2022. The information front plays an extremely important role. Artists represent its integral part. Some of them support the victims of the war with their creativity. Other encourage the soldiers and the rear of the army. Mural artists are waging their own information war, drawing an attention of the world community to the events to Ukraine. Wall paintings today play the role not just a business card of the city, but also acquire a powerful force in raising the patriotic spirit of citizens. From the stand point of the content of modern murals, one can clearly see the increase in the Ukrainian National motifs, as well as battle scenes about the war of the Russian Federation in Ukraine.

Key words: Ukraine, Europe, muralist movement, Russian-Ukrainian war, Ukrainian theme, symbols.